

Kabinetsformatie

Direct na de verkiezingen voor de Tweede Kamer begint de formatie van een nieuw kabinet. Tijdens de formatie wordt de basis gelegd voor een nieuw kabinet en voor het beleid dat dit kabinet zal voeren.

Verloop kabinetsformatie

In de Grondwet staan geen regels over de procedure voor de kabinetsformatie. Alleen het begin en het einde van de kabinetsformatie worden behandeld: het ontslaan van het oude kabinet en het benoemen van het nieuwe kabinet door het staatshoofd. De procedure van de kabinetsformatie is dan ook vooral gebaseerd op ongeschreven staatsrecht en gewoontes. Hierdoor kan de procedure van formatie tot formatie verschillen. Wel doorloopt iedere kabinetsformatie grofweg de volgende stappen:

Verskillende fasen van een kabinetsformatie

1. Verkenning

De voorzitter van de Tweede Kamer spreekt de dag na de verkiezingen met de beoogde fractievoorzitters. In deze bespreking wijzen zij een verkenner aan. De verkenner gaat in gesprek met alle fractievoorzitters om te zien welke fracties samen een coalitie kunnen vormen. Ook bereidt de verkenner het debat voor over de verkiezingsuitslag.

2. Informatie

Uiterlijk 1 week na de installatie van de nieuwe Tweede Kamer debatteren de partijen over de verkiezingsuitslag. In dit debat formuleert de Kamer een informatieopdracht en benoemt zij een informateur. In het verleden benoemde de koning(in) de informateur. Wat de opdracht van de informateur precies is, hangt af van de verkiezingsuitslag.

Het is ook mogelijk dat de Kamer besluit om de informatiefase over te slaan en meteen te beginnen met de formatie. De Kamer benoemt dan direct een formateur.

Taken informateur

De informateur onderzoekt welke partijen een nieuw kabinet kunnen vormen. De informateur is daarin niet vrij, maar moet zich houden aan de informatieopdracht van de Tweede Kamer.

Vervolgens onderhandelt de informateur over de inhoud van het beleid met de partijen die het kabinet gaan vormen. Daarvoor kan een nieuwe informateur worden benoemd door de Kamer.

Regeerakkoord

Een belangrijke taak van een informateur is het opstellen van een regeerakkoord. Hierin staan de belangrijkste doelstellingen voor het beleid van het nieuwe kabinet.

3. Formatie

Als de informateur zijn werkzaamheden heeft afgerond, stelt hij/zij de Kamer voor een formateur te benoemen. Vervolgens benoemt de Tweede Kamer deze formateur.

Taken formateur

De formateur stelt een kabinet samen. De formateur wordt meestal de nieuwe minister-president. De formateur rondt de besprekingen af en verdeelt de ministerposten. Daarna zoekt de formateur mensen die namens de coalitiepartijen minister of staatssecretaris kunnen worden.

4. Start kabinet

Als de nieuwe ministersploeg compleet is, komt het nieuwe kabinet bij elkaar voor een overleg. Dit heet het constituerend beraad. Daarbij verklaren de ministers het eens te zijn met het regeerakkoord. De koning beëdigt daarna de ministers en staatssecretarissen.

Regeringsverklaring

Het nieuwe kabinet stelt een regeringsverklaring op met daarin de hoofdlijnen van het regeerakkoord. De minister-president spreekt de regeringsverklaring uit in de Tweede Kamer.